

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accommodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam
abunde suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Feria 4. post Domin. 4. Beatorum gloriam consistere in visione diuinæ
maiestatis, ad quam tamen gloriæ lumen necessarium, cuiusque
excellencia in duobus consistat. Hinc fieri vt Sancti nihil ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56226](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56226)

FERIA QVARTA.

DE BEATORVM GLORIA, QVÆ
ex diuina maiestatis visione
nasitur.

Partitio.

- I. Ad quam potissimum anima partem beati-
tudo referenda.
- II. Quomodo fiat Dei visio beatifica.
- III. De gaudio Beatorum.
- IV. De scientia eorumdem.

Memorare nouissima tua, & gloriam
que Beatos in celo manet, & diuine essen-
tia intuitum, in quo omnia beatitudo con-
sistit, & in æternum non peccabis,
Eccles. 7.

FIGVRA.

3. Reg. 10.

Prens illa Æthiopia: princeps, quæ in
sacris litteris Regina Saba dicitur, cum à
partibus meridionalibus in Iudæam descen-
disset, Salomonis, de quo multa fando inau-
dierat, splendorem magnificentiamq; coram
inspectura, & Ierosolymam regni caput ca-
melis Æromedarii que aurum & aromata de-
uehentibus stipata plurimis, magna adhuc
optimatum suorum comitante multitudine,
venisset; statim ut domum regiam intrauit,
regem salutauit, eiusque sapientiam, domus
splendorem, aula decus, scitum seruorum &
domesticorum ordinem intuita est; adeo
consternata fuit, ut animi deliquium passa
sit, tandemq; ad se reuersa publice denuntia-
rit, simile se nihil vnquam vel vidisse vel au-
diuisse. Dicant alii quod libuerit, mihi fixum
animo sedebit, figuram hic esse eorum, quæ
animabus beatorum, quæ veræ reginæ sunt,
ad gloriæ coronam destinata: cum cælum
ingressæ fuerint, contingunt. Vix enim cælum
magni Salomonis palatium, ab vltima
mundi plaga profecta, gratiarum, charisma-
tum, bonorum operum, virtutumque sacri-
ficio onusta, ingressæ fuerint; quia statim, o-

culis circumquaque oberrando, Monarchæ
illum potentissimum salutando, eiusque pa-
latii amplitudinem, splendorem, & ornatum,
seruorum illius ordinem decoremque, An-
gelorum dignitatem, Sanctorum felicità-
tem, essentia illius solem, ac cetera quæ in
eo admiranda occurrunt, intuendo, extra se
præ admiratione rapiendæ sint, & post diu-
turnum stuporem tandem prolocuturæ, ni-
hil se vnquam simile aut vidisse vel audiuis-
se. Illa sc. est Beatorum gloria, hoc Beatis in
visione Dei, eiusque essentia contemplatio-
ne, solet accidere, hocque vobis hodie ex-
plicandum suscepi. At primo ad directorem
cymbæ nostræ Spiritum paraclitum, & ad
Deiparam Virginem, cursus nostri fidus &
Helicen, quo feliciter nauigemus, vota di-
rigenda, & vnanimis Angelica hæc saluta-
tione compellanda.

AUE MARIA.

Si qua vnquam in re sapientissimi regis
Salomonis iudicium ac prudentia eluxit, in
sententia profecto, quam duabus mulieri-
bus de mortua prole disceptantibus tulit, 3. Reg. 3.
eadem potissimum visa est, eluxisse: verba
regia hæc sunt, *Diuidite infantem viuum, &
date dimidiam partem vni, & dimidiam par-
tem alteri.* Similis mihi hodie sese quæstio
offert, in qua similem me etiam sententiam
pronuntiare oportebit: Gernas enim hic
non duas mulieres, sed duas animæ faculta-
tes, voluntatem & intellectum, de pulchra
illa cæli filia, beatitudinis inquam æterna di-
scipantes vnquaque suæ eandem opera-
tioni assignare gestit, seseque eiusdem ma-
trem esse iactitat. Quarum causam discepta-
tionemq; quo melius intelligatis, patronos
vtriusque partis loquentes indicamus.

Scotus magna eruditionis & profun-
di ingenii, voluntatis partes defendendas cet beati-
fufcipiens, ait beatitudinem, eius actioni, tudinem
non vero intellectus, attribuendam esse: in volun-
quod his rationibus confirmat. Bonum tatis ope-
voluntatis obiectum est, uti verum intel-
lectus: atqui beatitudo verum & summum cõsistere.
bonum est, ad voluntatem igitur beatitudo
referenda est. Deinde, Beatitudo referri
debet.

I.

Contro-
uerfia in-
ter volun-
tatem &
intellectu-
quoad
beatitu-
dinem.)

debet ad actum perfectissimum, quoq; nullus inter omnes habitus virtutum sit perfectior, atqui caritatis actus omnium perfectissimus & nobilissimus est, vti & virtus illa omnium bonorum habituum nobilissima iuxta Apostolum, *Mator autem horum est caritas*, quæ & immoderate à voluntate descendit; necessario igitur confitendum est, ad hanc beatitudinem referri debere. Producit adhuc quædam è sacris libris testimonia, velut leges citatas, quas è Codice Evangelio deponit, vbi lex diuina & sancta Scriptura sclicitatem summam, ad animæ voluptatem delectationemque transferunt. Vnde *Matthæus*, *Intra in gaudium Domini tui*, & *Psalista*, *Torrente voluptatis tua potabis eos*. Porro gaudium & delicia hæ ad voluntatem referri debent. Vnde efficere conatur, beatitudinem necessario voluntati debere adiudicari, & ab eius operatione, & non alterius, originem sumere.

1. Cor. 13.

Matth. 15.
Psal. 25.

S. Thomas beatitudinem in actu intellectus consistere docet.

Intellectus partes agit D. Thom. non minoris nominis, quam alter, ostenditque beatitudinem ad actum intellectus debere referri, ac proinde voluntatem non recte hanc ad se trahere coniti, quia nimirum solus intellectus tandem summum hoc bonum adipiscitur, quod prius etiam cognouit & intellexit. Atque hæ sunt rationes quibus innititur; Beatitudo est adeptio ultimi finis: ac talis adeptio non consistit in actu voluntatis quæ semper in finem remotum tendit, eum desiderando (desiderium siquidè de motu ad finem) & non nisi è re præsentem quam coram vider aut percipit, delectationem trahit, & nunquam in aliquod incognitum fertur. Ergo sequitur necessario, prius obiectum ab intellectu percipi debere, quam à voluntate desideretur, & certum est tunc demum finem hunc obrentum esse, & velut præsentem existere, quando ab intellectu viuacitate percipitur. Confiteri igitur oportet, ab actione eius, omnem beatitudinem, qui ultimus noster finis est, dependere.

Deinde, ratio & æquitas postulant, vt iam præstantis obiecti gloria ad actum nobilissimum referatur; atqui intellectus actus multo nobilior est actu voluntatis: ipse e-

nim huius ductor, tutor, rector, & director est: director autem nobilior est re directa. Affert adhuc plurima è libris sacris loca, velut leges quasdam quas causæ putat suæ plurimum patrocinari, vti reuera etiam faciunt. Vt locum illum Ioannis, *Hæc est vita æterna, loan 17. ut cognoscant te verum Deum, & alium eiusdem, Scimus quoniam cum apparuerit similes illerimus, & videbimus eum sicuti est*. At quoniam iuxta omnes sanctorum Patrum paragraphos, omnes Doctorum expositiones, omnes Theologorum sententias, vita æterna ipsa beatitudo est, & Deum videre, est esse beatum; ideo euidentissime ostendit, beatitudinem hanc ad intellectum, & non ad voluntatem debere referri, cum ad illius actum exercitiumque pure & simpliciter eadem pertineat. Voluntas igitur iuxta D. Thom. causa cadat, damna luat, & obgannire desinat.

Quid vobis de hac questione videretur Auditor? an non causa perplexa est ac difficilis: huic vt hodie finem imponam, litigiumque inter vtramque tollam, Salomonem imitabor, diuini verbi gladium capiam, & quam ille sententiam tulit, feram. *Diuidite & date mediam beatitudinis partem actioni voluntati: & mediam partem, intellectus*. Sententiam hanc protuli Augustini, Gregorii, Nazianzeni, Ambrosii, aliorumque Patrum sententia inductus: ita namque illi verba illa *Psalmi*, *Torrente voluptatis tua potabis eos, & in lumine tuo videbimus lumen*, explicauit, item illa, *Gustate & videte*: in quibus de actione tum voluntatis tum intellectus est mentio, gustus enim & voluptas ab illa, ab hoc vero visus & cognitio dependent. Tunc siquidem anima nostra vere beata & foelix erit, quando summi illius boni ita potita fuerit, nihil vt amplius desideratura sit: at hoc non nisi per duarum harum facultatum simul vnitarum operationes fieri potest.

Et quamuis certissimum sit, beatitudinem nostram à duabus hisce potentiis dependere, obiter tamen notandum est sacram Scripturam, vt plurimum eandem soli intellectui, velut parti nobiliori, attribueri, vade Paulus, *Videmus nunc per speculum in enigmate*. Scriptura vt plurimum beatitudinem nostram intellectui attribuit.

1. Reg. 3.

Psal. 35.
Ibid.

Psal. 32.

anigmate, tunc autem facie ad faciem. Quod Apostolus hic verbis, Moyses Hebræorum ductor egregia figura expressit.

Figura. Quamdiu in summitate montis Sinai ille hærebat; facile videri à quouis poterat, & facies eius omnibus patebat; sed vbi monte descenderat, inque castra venerat, adeo respicenduit facies, vt velo eam obtegere necesse habuerit, nemoque eum nisi velatum videre poterit. Designabat hoc, diuinæ maiestatis iubar, splendoremque adeo vehementem & illustrem esse, vt eam, quamdiu hic in terra serpsimus, non nisi mediante velo, nube, & vmbra fidei, cernere possimus: sed vbi in montibus illis æternis, in cœlesti inquam habitaculo, fuerimus; facile eandem à nobis videndam, & nulla illic fore vela, nulla specula, nulla anigmata. Fides obscura, interea dum hic viuimus, locum habet: sed aperta visio, quando in beatitudine cœlesti commorabimur. Ecce figuram.

Gen. 29. Habebat Laban pecorum ditissimus & agrorum, duas filias, quarum maiori nomen Lia, sed quæ lippientes haberet oculos, minori vero Rachel, sed quæ venusta erat, vt quæ maxime. Pulchriorem dilexit Iacob, eamque in coniugem postulauit; sed ait Laban, non esse de patriæ consuetudine minores natu ante maiores nuptui tradere. Allegoria vere digna: Laban hic, est Pater æternus, huic duæ sunt filię; fides, ipsa inquam Lia, sed cui lippiant oculi, ac quæ proinde visus obtusior sit, sed quæ tamen certa existant: & visio diuinæ suæ essentię, quam Rachelem appellabimus, pulchram visu & aspectu iucundam. Nos autem Iacobi sumus, qui huius pulchritudine & amore capti, in diuinam visionem exardescimus: sed prudens ille Pater, qui in cœlis habitat, consuetudinem patriæ seruans, prius fidem, quæ maior natu est, vt diligamus, & in baptismo nobis despondeamus, rotoque dein vitæ tempore foueamus; ac deinde Rachelem se nobis, id est, aperram essentię suæ contemplationem, daturum in vxorem pollicetur.

Gen. 24. Patriarcha Isaac prius quam Rebeccam futuram vxorem conspiceret, munuscula

Tom. 4. Bess. Aduent.

ad eandem, & inter cætera in aures pretiosissimas, destinauit. Hic iterum docemur, Isaac illam cœlestem animarum nostrarum, filiarum cœlestium, inque vxores destinationum amore captum, antequam etiam ab iisdem videatur, mille ei munera, gratias, charismata, virtutesque, atque inter cetera pretiosum illud fidei monile, quamdiu in hac terra degunt cuiusque in auris illa Patriarchæ signum est & solum (fides enim ex auditu, vt Apostolus ait) mittere. Adeo vt fides hic in terra maneat, nosque interea illustret, at visionis dies clarior & illustrior in cœlo, ad felicitatis nostræ beatitudinisque complementum, referuata sit. Quod & Prophetarum iam oraculis manifestum faciam.

Isaia in primis, Regem, inquit, in decore, *Isa. 33.*
su videbunt oculi eius, cernant terram de longe. respice, anima erectis palpebris, Sion ciuitatem, æternam, solennitatis nostra, oculi tui videbunt Ierusalem nouam habitationem opulentam, tabernaculum quod nequaquam transferri poterit, nec auferentur clauis eius, aut cardines, in sempiternum. Idem & alias, *Cap. 60.*
Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem, nec splendor luna illuminabit te, sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, & Deus tuus in gloriam tuam.

E quibus omnibus tandem concluderelicet, omnem beatitudinem nostram; & animarum sanctarum gloriam in admirabili hac visione, quæ actus intellectus est, actu voluntatis tamen cooperante, consistere: visione inquam adeo iucunda & grata, vt si eius aliquoties meminissetus, nunquam in diuinam maiestatem peccaremus. Vnde *Eccl. 7.*
scripsit Salomon, *Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis;* hanc vobis sententiam de cœlesti visione intellectam hodie exponam, in duas diuidam partes, prima dicet; in qua hæc visio consistat; & altera quantum eadem dignitati splendorique includat.

Fuere nonnulli, qui à veritate deuiando, credideruntque, Deum æternum & infinitum, quoad sententiam, à nulla vquam creatura videri posse, aut aliquando videndum, eiusque immensitatem & am-

Mm plura.

plitudinem, viros & viuacitarem creaturatum omnium longe antecellere. Huius opinionis fuisse Almaricus, teste Turrecremata li. 4. de Eccl. part. 2. c. 35. & alius quidam Petrus Abailardus Gallus, vt testatur Bernardus Luxemburgius in catalogo hæreticorum. Hunc quoque errorem amplexi sunt Armeni, credideruntque, diuinam naturam à nullo videri perfecte & integre posse, sed aliquem tantam eius essentia radium aut iubar; tradunt hoc Alfonso à Castro, & D. Gregor. lib. 18. Moral.

II. Nitebantur hi aliquot S. scriptura locis, quæ tamen in prauum sensum & perperam exponebant; vt illo Ioannis, *Deum nemo vidit vnquam* & illo Paulino, *Inuisibilis soli Deo*: adhuc aliquot S. S. Patrum autoritatibus dicentium nonnunquam, Deum à creatura cerni non posse; vt Ioannis Chrysostomi homil. 14. in Ioannem, Epiphani hæresi 70. Hieronymi apud S. Augustinum epist. 3. Sed fragili profecto nituntur fundamento, quod facile ac nullo negotio subuerti potest. Dum enim duo illi Apostoli, & tres illi Patres docent, Deum à creaturis minime videri, sciendum, varie hoc exponi & diuersimode posse.

Primo, *Deum nemo vidit vnquam*, scilicet hac in vita & iuxta vulgarem Domini agendi rationem: ita sentit Gregorius: Secundo per visionem comprehensibilem, id est, perfectam, qualis est notitia, qua seipsum Deus nouit; hæc est opinio S. Thomæ. Tertio, solis nature viribus, vt quidem Ambrosius vult. Quarto oculis corporalibus visuque sensibili, iuxta Augustinum. Atque ita verissimum est, Deum à nullo videri, itaque intelligendum esse, *Deum nemo vidit vnquam*.

Verum asserere, maiestatem & essentiam diuinam à nulla vnquam creatura, cælesti gloria donata, videri posse, erroneum & hæreticum est, & à vera credendi regula alienum, quod è scriptura affirmare possumus; legitur enim apud Matthæum, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*. & aliquot interiectis capitibus scriptum est, *Angeli eorum semper vident faciem Patris*; & cap. 22. di-

Ioan. 4.
1. Tim. 1.
Greg. li. 18. c. 36.
2. Petr.
Epist. 3. c. 12.
Ioan. 4.
Matth. 5. Cap. 18. c. 32.

cuntur homines aliquando Angelis in cælo futuri similes. Credendum est igitur tam homines quam Angelos Deum visuros. item duobus aliis in locis, *Videbimus eum sicuti est*, id est, 1. Ioan. 3. & in Apocalypsi, *Serui eius ser. 1. Ioan. 3. uident illi. & videbunt faciem eius*. Est hoc igitur meridiana luce clarius, & contrarium asserere, hæreticum foret.

Ascire, quomodo hæc visio fiat, quomodo creator lippientibus creaturatum oculis cerni possit, quomodo infinitum finiti mente concludi, quomodo qui lucem habitat inaccessibilem, eius vestimentum lux est, qui posuit tenebras latibulum suum, sub humanum captum cadere possit, hoc opus, hic labor est, hic quadratura circuli est, hic Theologum agere, ingenii aciem intendere, sensus in captiuitatem dare, rationem adhibere, mysteriique magnitudinem sequi oportet. Hinc sciendum est, vt illud obiter admoneam, Præconem & tubam Euangelicam animalibus Ezechielis similem esse debere, quibus erant & pedes & alæ; his ad volandum & intra nubes se sistendum, illis vero ad ambulandum in terra utebantur. Ita conuolandum, mysteriique huius sublimitatem propius intuendam: Cum igitur de tam sublimi hodie mysterio mentio incidit, necessario alæ mihi assumendæ erunt, relictaque communi dicendi ratione, sublimiores conceptus producendi, vt quomodo hæc DEI visio contingat, manifestum fiat.

Principio igitur notandum est, nec sensus, nec intellectum hominum, quidquam sine speciebus sensibilibus aut intelligibilibus, comprehendere posse, illis quidem ad sensus exteriores, his vero ad intellectum accommodatis: adeo vt, quando hominera, arborem, domum video, nemo dicere posset, omnia hæc oculo meo inesse, qui enim tam grandia grauique corpora tam angusto loco contineantur? sed credendum est, ex obiectis illis tenuissimas quasdam formas.

formas oriri, rerum à quibus nascuntur imaginem referentes, quæ à Philosophis species vocantur; quæ instar speculorum corpora & rerum veritatem sensibus repræsentant, adeo ut nemo vere dicere possit, domum aut arborem oculis inesse, at solas eorum species, quæ egressæ, & naturaliter agentes, ad sensus accedendo, facultatique eorum vnitæ, eadem mihi repræsentant. Hæ deinde species rudiores nonnihil, & materiam redolentes, sensus iam prætergressæ, visuique obiectis suis repræsentatis, longius procedunt, & ad intellectum vsque pertingunt; à quo sublimantur, sub intellectus agentis lima acuntur & poliuntur, omnemque exuentes ruditeriam, de sensibilibus fiunt intelligibiles, spiritumque quidquid per sensuum ianuam transiit, repræsentant: nullam alioquin intellectus rerum notitiam haberet: Is enim iam à primo instanti chartæ virgini per similes est, in qua nihil adhuc exaratum est, sed quæ apra sit, ad quaslibet figuras & characteres recipiendos; lanæ item nullo colore tinctæ, sed quæ omni tingi suo tempore possit; speculo etiam, quod quaslibet obiecta referre potest. Aristoteles eundem tabulæ rāsæ, in qua nihil adhuc depictum, sed quocumque pingi queat, comparauit. Adeo ut intellectus & mens ex se omnino inops sit, nihilque nisi per species queat cognoscere: oportet enim, inquit Philosophus, intelligentem speculari phantasmata; adeo, inquam, nudus & egens est, ut omnia à sensibus mutuetur, nihilque ad ipsum pertingat, quod non prius per facultates sensibiles transferit. Vnde mihi hoc Philosophorum placitum: *Nihil est in intellectu, quod prius non fuerit in sensu*, natum videtur; & vulgi sermone tritum Prouerbiū, Non posse cæcum indicare de coloribus; quia enim oculus nunquam aliquem colorem vidit, intellectus nihil de eisdem cognoscere potest; quidquid enim ille nouit, nonnisi per species à sensibus datas cognitum habet.

Cum hanc de speciebus intellectui obiectis materiam tracto, regis me rationibus puto interesse, in quibus de pecuniis, vecti-

galibus, tributis, stipendiis agitur. Nam sensus exteriores æquiparo receptoribus particularibus, qui scilicet hinc inde discurrunt per omnes naturæ huius regiones, species, velut regias pecunias colligunt, visus colores, odoratus odores, gustus saporos, auditus sonos, & tactus qualitates sensibiles; & quum omnes hæ species accurate collectæ fuerint, ad commune teloneum, ad quod omnes huiusmodi formæ referuntur ad sensum scilicet communem, destinantur: omnes denique in loco rationum recensentur, qui ex imaginatiua, existimatiua & phantasia aliisque compositus est; postea ab intellectu agente iterum recensitæ, ad memoriam velut ad arcas regias & parsimoniam thesaurum, referuntur, quo iis intellectus qui velut rex est, suo tempore & loco vtritur. Hinc igitur efficere volo, intellectum nihil scire, aut sensus sentire sine speciebus sensibilibus & intelligibilibus posse, ac consequenter ostendere, duo esse necessaria, quo anima beata Deum in cælo cognoscat, eiusque essentiam clare contempletur, vel ut Deum immediate in intellectu vnitum habeat, vel aliquam saltem eius essentiam speciem, quæ eundem repræsentet.

Horum vltimum penitus fieri nequit, im-possibile namque est, infinitum illud diuinitatis obiectum tam nobilem ac diuinam capax dari speciem producere, quæ intellectui tam hominum quam Angelorum, omnes magni quæ Deū huius esse perfectiones, omniaque infiniti illius æterni, & æternitatis infinitæ mirabilia repræsentet. Quod his rationibus manifestum redditur. Quidquid enim supra communem naturæ ordinem est, videri per inferiorum similitudinem nequit, ut Magnus Areopagita ait Dionysius. Verbi gratia, hominis qui obiectum corporeum est, speciem repræsentare mihi nequit Angelus, quia totus spiritualis est. Multo igitur minus diuina essentia, quæ est obiectum infinitum, resque increata, per creaturam aliquam formam, imaginem aut similitudinem corpoream, poterit videri. Secunda ratio est hæc, diuina essentia infinita est, illimitata; continetque in se quidquid cognosci potest.

M m 2

Lib. 3. de
anima.

D. Dionys.
lib. de diu.
nomin. 6. a.

potest: at nulla dari potest forma, creatave species, aut modo est, quæ sit huiusmodi, id est, quæ tale obiectum queat producere; sequitur igitur, Deum per aliquas species ab animabus videri non posse. Tertiam hanc statuiamus, species quæ rem aliquam representat, semper re è qua oritur simplicior, magis spiritualis, magisque à materie aliena est. Certissime igitur asserere possumus, Dei visionem quæ Beatos in cælo habeat, ab imaginibus, aut à speciebus intelligibilibus originem non trahere. Quinam igitur sit? quomodo magnus ille Deus conspicitur? quomodo facultates animæ nostræ essentiam comprehendunt?

Theologi hac de visione cum tractant, docent Deum in cælo per modum speciei intelligibilis beatis se animabus vnire, & hunc in modum ab iisdem videri; non quod essentia eius formas quasdam recipiat representantes, sed quod eadem ex se & realiter cum iisdem sese coniungendo, efficiat id ipsum quod species sensibiles & intelligibiles in sensibus & intellectu faciunt, & quod obiecta absentia tum in hoc, tum in illis, mediantibus speciebus, efficere solent. Deus fungitur siquidem vice huiusmodi formarum, cumque iisdem sese vnit, nulla interposita, aut mediante specie, quod vt manifestius fiat, similitudine quadam demonstrabo.

Simile.

Ferrum ignitum dum igne penitus eidem vniente in fornace candet; vnio hæc realis dicenda est; ex seipsa proueniens, non vero per species producta; igne namque per hanc immediatam vnionem ferrum in sui similitudinem conuertente, ita ferrum immutat, vt non amplius ferrum, sed ignis esse videatur; quippe quod è ferrugineo lucidum & splendens, è frigido calidum, è spisso leue, è rubiginoso glabrum & candens factum sit, & naturam quodammodo exuerit. Id ipsum de vnione illa beatifica dicendum est: Deus enim, quæ sapius in diuinis voluminibus igni comparatur (vt Deus noster ignis consimilis est,) dum se beatis animabus vnit, vnio hæc realis & vera est; non vero per species producta mediantes; qui eandem per hanc vnionem connubiumque sacrum, aut potius

Heb. II.

coniunctionem diuinam, ita commutat, vt esse iis quoddam supernaturale assignet; itaque eas beat, vt non amplius animæ, sed Deus ipse esse videantur: non quasi essentiam propriam amiserint, aut animæ esse desinant, sed dumtaxat, quod deificatæ sint & penitus quodammodo in diuinam naturam commutatæ.

Hunc mihi conceptum Ioannes in Epistola suggestit, ita namque de hac Dei visione locutus est: *Cum apparuerit similes ei erimus*; id est, penitus commutati, deificati, & quod ignis cum ferro, hoc Deus ipse ager nobiscum. Similem simili è ligno edolat Bernardus: *Quomodo ferrum ignitum & candens igni simillimum fit, pristina forma exutum, sic omnem tunc in sanctis humanam conditionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetipsa liquecere, atq; in Dei penitus transfundere similitudinem.* Apostolorum princeps Petrus hoc ipsum docuit, dicens: *Vt per hoc efficiamini consortes diuina natura.*

Sed præter arctam hanc vnionem creatæ cum creatura, animæ cum Deo, aliud in cælo quidpiam necessarium est, lumen scilicet videatur, gloriæ, qualitas quædam supernaturalis, robor gloriæ lumen cælestis, diuina virtus, quæ intellectum mentis ultra id quod potest, sustollat; ipsam adaptans, vt tam nobile obiectum intueatur, si est similitudinemque & proportionem creaturæ cum creatore, & infiniti cum finito producens: hoc autem auxilium lumen gloriæ appellant, & de hoc locutus est Psaltes: *In lumine gloriæ scilicet, videbimus lumen essentia tuæ diuinæ.*

Ipse quidem Deus ex seipso visibilis, Sol est circumquaque resplendens, fax etiam lucidissima; sed nimis obtusi visus est intellectus noster, oculos lippientes habet, adeo vt si gloriosa hæc qualitas nobis non succurreret, perspicillorumque vice fungeretur, eundem cernere non valeremus: ipseque defectus non ab obiecto, sed à potentia dependeat. Intellexit hoc ipsum & Aristoteles, dum ait, Intellectum, quoad diuinarum ac supernaturalium rerum aspectum oculis bubonum & noctuarum esse simillimum; vt enim hi Solis splendorem aut radios, ita ille

illè diuinarum rerum maiestatem & intuitu nequit perferre; quod hac similitudine demonstrabo.

Quemadmodum qui nocte intempesta & obscura per pratum amœnissimum, varietate florum variegatum, vitore ridens, fallacibus vmbrosis circumdatum incederet, nihil horum omnium videret; donec, veniente sole & illucescente die, vno cuncta momento contempleretur. Ita cum Beatorum animabus agitur: nam quamuis in campis illis elyfiis versentur, tamque admirabile præ oculis obiectum habeant, nihil omnino, non secus ac si in densissimis tenebris versarentur videre possunt; donec lumine illo supernaturali exoriente, quod gloriæ lumen appellant, omnia ad oculum pateant, ipsæque singula quam minutissime contemplerentur. Hoc itaque modo diuina visio contingit, hac in re gloria Beatorum sita est; hic beatitudo nostra versatur: ecce hoc vnum spectamus, huc nos perueni-
28m. 27. *ritur, cognoscant te Deum verum. O visio regia, penitus admirabilis ac vere diuina! nequid nimis, hoc ad secundum concionis membrum spectat, quod iam profectui aggrediar; & quoniam pluribus iam ostendimus, quomodo Deus ab anima videri possit, iam ratio exigit, vt quanta eiusdem visionis dignitas sit, aperiamus.*

III
 Diuinæ
 visionis
 excellen-
 tia duab
 in rebus
 sita est.

Visiois huius maiestas & amplitudo, delicia & gaudia quæ ex summi boni intuitu oriuntur, ad duo referri capita queunt. Primum est gaudium quoddam infinitum, quo perfunduntur animæ cum Deum suum intuentur, eiusque essentia: conspectu perficiuntur: quod adeo immensum & ingens est, vt iam quatuor aut quinque annorum millia essentiam diuinam contemplati sunt, & tamen saturari nequeant; verum quo eandem diutius intuentur, quo & desiderium videndi magis exerceat, & incredibile, quod ex visione oritur, gaudium magis magisque augeatur. Quid hoc est, Deus bone? an non vere iucunda illa visio diuinæ essentia: esse debet, vt, qui eam iam

à tot annorum millibus conspexerint, exsatiari ab eadem non queant, imo nouas delicias & voluptates nouas indes in ipsa reperiant.

Hanc cum Spiritus Sanctus nobis metaphorice designare veller, de ea quasi de epulo ac conuiuio instructissimo locutus est; *Ego dispono vobis; sicut disposuit mihi Pater, vt in regno meo. Quin & apud Ezechielem sumptuosum se nobis epulum paraturum, & in pascuis nos pinguislimis collocaturum pollicetur, in pascuis vberissimè pascam eos.* Cur vero putemus, sub gustus potius quam alterius sensus delicias demonstrare cum beatitudinis æternæ delicias voluisse? duas ob causas. Primo, quod gustus cæteros sensus quoad delectationem antecellat; quod ita declarari potest. Offerantur famelicis & inedia exhaustis odores suauissimi, harmonia iucundissima, pictura venustissima, virgines forma pulcherrimæ, & simul cibi lautissime parati; an non cæteris relictis ad hos se conferret? atqui in cælo omne delectationum deliciarumque genus reperitur; nam vt scriptum est; *delectabuntur in multitudine pacis.* Secundo, quod in gustu arcta quædam vnio & coniunctio reperitur inter cibum & cibatum; cibo scilicet in contedentis se substantiam conuerrente. Quod de nullo alio sensuum dici potest, nec fieri solet, vt obiectum eorum taliter potentia: vniantur. At in cælo arcta quædam Deum inter & animas habetur vnio & coniunctio; vnde Christus: *Rogo te Pater, vt omnes vnus sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, & ipsi in nobis vnus sint.* An non igitur hæc coniunctio, tam arcte constricta, & mille amoris vinculis coherens, infinitum cœlitibus gaudium & delicias incredibiles affert?

Longe maiora proferunt SS. Patres, docentque gaudia cœlestia tam immensa, & ingenia esse, vt si omnes mundi delicia, gaudiaque in vnum coacta, simul & vnam Beati animam conglobarentur; ipse ne vel vnico momento oculos à tam nobili obiecto veller auertere, quamuis certo sciret decem annorum millibus se eius visu recrean-

Mm. 3. dum.

dum. Tantam scilicet voluptatem, tantamque
læticiam adfert diuinæ essentia contemplatio.
Hinc in libris de ciuitate Dei ait S. Augustinus: *Ille visio Dei tanta pulchritudinis
visio est, & tanto amore dignissima, ut sine hac
quibuslibet aliis bonis præditum atque abundan-
tantem, non dubitet Plotinus infelicissimum dicere.*

In Solilo- Maiori cum affectu locutus est in Solilo-
quis super quis in hunc namque modum eorum amo-
illa verba: re gaudiorum captus exclamat: *O gaudium
Intra in* super gaudium, gaudium vincens omne gaudium,
gaudium extra quod non est gaudium, quando intrabo in
Domini te, ut videam Deum meum qui habitat te? Allu-
tui. sit scilicet verba illa Euangelij: *Intra in gau-
Matth. 25.* dium Domini tui.

In meditat. Eodem actus enthusiasmo eadem pene
meditatur S. Bernardus: *Premium, inquit, est
c. 4. & Hu-* videre Deum, viuere cum Deo, esse cum Deo, esse
go lib. de a- in Deo, qui erit omnia in omnibus, habere Deum
nima, c. 4. qui est summum bonum; & ubi est summum bo-
num, ibi est summa felicitas, summa iucunditas,
secura æternitas, ibi est vera læticia, plena scien-
tia, omnis pulchritudo, & omnis beatitudo. ð in-
signis Philosophia! ð docta conclusio! ð vi-
sio admirabilis!

David rex Quam ardentem ad hanc David Rex Israël
videndi anhelaret, satis colligi potest è suspiriis, quæ
Dei desi- interdum in Psalmis edit; vt, cum ait: *Faciem
derio ten- tuam, Domine, requiram Item, Quando veniã
nebarur.* & apparebo ante faciem Dei? & rursus: *Ostende
Psal. 16.* faciem tuam, & salui erimus. Videre quippe
Psal. 41. faciem tuam, est oprata beatitudine perficui,
Psal. 79. & ab eadem exclusum viuere est, vere esse
miserrimum. Præsta igitur gratiam, vt ad
eius conspectum admittamur, eaque interdum
frui possimus.

Itē Moy- Mirabilium ille opifex Moyses, Hebræo-
ses. rumque ductor, aliud quoque non desiderabat,
sed sapius à Deo contendebat, enixque postu-
labat, vt ad diuinæ faciei conspectum ad-
mitti posset. Audiamus quomodo eius ergo

Exod. 33. Domino supplicet: *Domine, si inueni gratiam
in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam.* Omne
quoque desiderium sponsæ illius in Canticis
non alio tendebat; amoris enim faculis suc-
censa, sponsique complexum & conspectum
desiderans, sæpenuero dicebat: *Ostende mi-*

Cant. 2. *bi faciem tuam, facies enim tua decora: ipsam*

quippe videre, omnis mea voluptas ac felici-
tas, vnicae deliciae meae, & gaudium. Te cum
videro beatissimam me prædicabo; cum a-
mifero, omne me bonum amisisse existima-
bo; sine te enim viuere mihi mors est, ac te
videndo viuere, longe iucundissimum. Quid
designare voluisse putatis vehementi hoc
affectu, nisi vehemens desiderium, quo bea-
tæ illæ animæ, summi Dei sponsæ, vt diuinæ
faciem contemplantur, accensæ sunt: qua vi-
sa veram tum denique se felicitatem nactas
poterunt dicere.

Quin ipse Dominus, dum Moysen edo-
ceret, qua ratione benedictio populo esset do-
impertienda, faciei suæ visionem inter cæte-
ra posuit; quasi nulla maior benedictio aut benedi-
felicior homini dari possit. Audite verba: *Lo-*
quere Aaron & fratri eius: Sic benedicetis filiis Isra-
el, & dicitis eis: Benedicat tibi Dominus, & ca-
stodiat te, ostendat Dominus faciem suam tibi, &
misereatur tui. Adeo vt ab omni ætate Iudæi,
omnisque antiquitas crediderit, nihil repe-
riri in mundo posse, quod cum eiusdem for-
licitate compareretur, maximamque beatitu-
dinem, quæ ab homine postulari & haberi
queat, hanc proculdubio existere.

Tanta in Salomonis Regis facie maiestas 2. *Para. 9.*
& splendor elucebat, vt occulta quadam ra-
Salomo-
tione omnium oculos ad se attraheret, & nis facie
quodammodo fascinaret; adeo vt multi Re-
pulgri-
ges eius videndi ergo Ierosolymam veni-
tudo.
rent. Quanta igitur maiestas in Regis regum
vultu eluceat, & quantam iucunditatem in-
tuentibus afferat necesse est: illo, inquam,
vultu, qui omnes Sanctos in stuporem rapit,
Angelis admirationem iniicit, vt non Reges
modo & Principes eam desiderent, sed ipsi
Cherubini, Seraphini, Potestates & Throni
in eius visum exardescant. Vnde Petrus ait:
In quem desiderant Angeli prospicere. Et quod i-
1. *Pet. 1.*
gitur beatis est gaudium, ecquæ læticia, ec-
quæ voluptas, iucundissimum illum vultum
in æternum intueri?

Iacob Patriarcha cum in Ægyptum de-
Iacob vi-
scendisset, & dilectum sibi Ioseph in vniuer-
dens filiū
so illo regno dominari vidisset, quem iam & Ioseph
viginti annis vt mortuum luxerat; ita gaudi-
cōsterna-
sus est & exultauit, vt eundem arctissime
tus fuit.

com-

complectens; præ gaudio lachrymarum sit, laritiaque longiorem orationem intercludente dixerit. *Iam latus moriar, quia vidi faciem tuam*. An non vero gaudia Beatorum & solaria multo maiora esse credendum est; quando nimirum coelestem regionem ingressæ vident, non Iosephum aliquem, sed Deum illum æternum & infinitum, qui vniuersum nutu orbem temperat: an non tum vere cum Iacobo dicere poterunt: *Iam læti in æternum hic viuemus, iam vere felices sumus, cum essentia: tuæ pulchritudinem contemplantur*. Tantum siquidem eorum gaudium erit, tanta quoque voluptas, nullis vt verbis exprimi queat.

2. Reg. 14.

Tantopere Absolomum regis conspectus, & præsentia delectabat, vt mori maluerit, quam diutius eiusdem facie carere: cumque iam biennio à conspectu regio exclusus fuisset, diutius id ipsum ferre non valens, Iobab regiarum copiarum præfecto multis cum lachrymis supplicauit, *Obsecro ergo, vt videam faciem regis; quod si memor est iniquitatum mearum, interficiat me*. Sane si Absolon tanti fecerit regio conspectu frui, vt eodem carere tormentum morte grauius duxerit; quo gaudio affici credemus sanctas illas animas, cum patrem illum suum & regem maiestate contemplantur: quantam illis voluptatem & exultationem diuina illa facies afferet? quantum gaudium vultus ille regis? O gaudium! ô delicias! ô voluptatem incredibilem! Quis igitur adeo effeminatus & iners erit, vt mundum non despiciat, eiusque voluptatibus valedicat, quo æternas delicias cum omnibus Sanctis in cælo percipiat?

Animæ
Beatorum
dum Deū
intuētur,
variarum
serū simul
notitiam
acquirūt.

Præter inenarrabilia illa gaudia & voluptates incredibiles, quas Beati ex diuinæ essentia: contemplatione percipiunt, est & aliud, quod eorum felicitatem mirum in modum adauget, quodque è diuina hac visione nascitur; omnium scilicet rerum perfecta & absoluta cognitio, scientiaque quædam incomparabilis. Adeo vt quicumque Deum vident, omnia simul in eo videant: & vnico instanti & doctissimi & sapientissimi reddantur: ita vt nihil amplius ignorent, eorumque intellectus illustratus & exacutus de

nulla iam re dubitet. Sine vlla namque difficultate statim quidquid Philosophicum, Theologicum, & Mathematicum est, percipiunt, omnia sacra Scriptura: emblemata, Prophetarum ænigmata, & omnem mysteriorum sublimitatem in momento rimantur: profundas SS. Trinitatis abyssos, sublimia incarnationis miracula, & opus redemptionis humanæ penetrant. Eodem tempore intelligunt, & quomodo homines in Deos conuertantur, & quomodo Deus gratiam iis infundat, quomodo sine vlla voluntatis coactione, nec eiusdem priuilegiis violatis, eas iustificet vt tamen exterius non percipiatur; quomodo iustitiæ opera cum misericordia operibus quam apertissime maritet, ignem scilicet cum aqua, oliuam & arma; quomodo per gratiam saluet, per iustitiam condemnent; quomodo sine vilo respectu, sine vilo meritum intuitu, prædestinatos ad se vocet, eligat, & foueat, reprobos vero sine vlla iniuria æternis suppliciis addicat; denique quomodo ipsa scientia: certitudo cum rerum contingentia quam optime contemnat. Omnia autem hæc vnica figura manifesta reddam.

IV.

Regina Saba varias difficultates animo agitans & dubie plurima mente voluens, Salomonis scientiam cum audiisset; omnino anxietate pulsa, & interius illustrata, omnium de quibus prius dubitabat rerum certior facta est. Vnde bene notauit historia, dum scribit, *Nec quidquam fuit, quod non perspicuum ei fuerit*. An non hic docemur, animas illas beatas, reginas illas alienigenas, quæ hic in summa ignorantia rerumque incertitia vixerant: quando in scolas illas æternas admittæ fuerint, Deumque viderint, omni obscuritatis nebula dissipata, omnino dubio pulso, menteque interius illustrata: perfectam omnium rerum scientiam habituras.

Consolamini igitur, consolamini tunc Consolamini & educati, consolare rudis muliercula, sumite animum idiotæ & ignorantes; at omnino potius date operam, vt in coelestem beatitudinem introcatis: vix enim ad eam admitti eritis, quin Platone, Aristotele & omni

Philo.

Philosophorum cœtu doctiores futuri sitis, finxerunt olim Poetæ, & non nisi finxerant, omnes qui in monte Parnasso somniascent, derrepente etiam poetas fieri: at potiori iure de cœlesti hoc Parnasso, omnium scientiarum academia, dicendum; ad quem cum animæ, etiam stupidissimæ & obrutissimæ venerint, doctissimæ evadunt, omnium rerum cognitione donantur, adeo ut nihil omnino sit quod ignorent. Quod facillimum erit probare.

Li. 4. dial. De his enim ita olim locutus est Gregorius, *Quid est quod non videant, qui videntem*
Libr. de do- *omnia vident?* Item August. *Ex parte, inquit,*
Arina Chri- *cognoscimus, quamdiu in hoc seculo sumus, sed*
stiana. *ad illam lucem patri hominum cum venierimus*
nihil est quod nesciamus.

Iob. 14. Idem qui supra Gregorius eandem opinionem secutus, verba illa *Iob. 14. Sive nobiles fuerint filii eius, sive ignobiles, non intelligent,* explicans adiungit, *Hoc de animabus sanctis*

Lib. 12. Mor. *sensendum non est, quia quæ omnipotentis Dei virtutem vel charitatem vident, nullo modo credendum est, quod sit foris aliquid quod ignorent.*

Sancti nihil ignorant. At si certum esset, Beatos omnia in Deo videre, an non hinc sequeretur, illos diuinam essentiam comprehendere cum viderent omnia, quæ in eadem existunt? Res hæc quibusdam ita perplexa visa est, ut distinctione quadam Theologica hic opus putarint, scilicet, Beatos quidem omnia scire quæ Deus nouit, *Scientia visionis*, non autem ea quæ *scientia simplicis intelligentiæ* cognita habet. Explico. Deus cum essentiam suam intueretur, simul intueretur & cognosceret eodem momento quidquid in mundo vel olim factum fuit, vel sit, aut fiet; scientia autem illa, qua omnia perspicit, vocatur *Scientia visionis*, qua non secus atque oculi corporei, omnia, velut præsentia & coram se posita, contemplatur. Idem deinde Deus, eandem suam essentiam contemplatus, nouit quidquid efficere & creare potest, quamuis nunquam id facturus sit, aut producturus; nisi enim omnia potentia suæ obiecta perfectissime nosset, potentiam quoque suam ignorare diceretur; & hæc scientia in scholis Theologicis *simplicis intelligentiæ scientiæ* appellatur. Quo præ-

supposito, dicendum est, fieri non posse, ut intellectus aliquis creatus, diuina visione perfruens, omnia quæ Deus facere potest, cognoscat: hoc enim si esset, tanta foret perfectio cognitionis in creatura, quanta potentia creatoris in nouis effectibus in rerum natura producendis: atque ita numen illud incomprehensibile comprehenderet, quod tamen aliqua creatura nequit comprehendere. Hinc propter scientiam illam visionis, Iesu Christi qua Deus omnia nouit, docent, spiritum alii anima quem creatum eadem etiam scire: qualis videtur quænimirum fuit anima Christi, quæ in Verbo quid Deus omnia videt & nouit. Bene quidem de hac scientia ceterorum tamen Sanctorum animas hinc visionis excludo; quamuis enim Deum videant, non nouit, tamen inde sequitur, omnes realitates quæ in diuinæ essentia Oceano natitant, ac illis videri & comprehendi. Quod è sacra scriptura scitissime poterit confirmari: hæc enim pluribus in locis docet, Angelos plurima ignorare, quamuis diuinæ essentia tabulam perpetuo intueantur. Testantur id ipsum S. S. Patres cum credendum docent non eodem prædestinatos omnes modo, diuinæ essentia speculum intueri, sed qui perfectius ipsum vident, plura etiam in eodem contemplari. Atque hinc fit superiorum Angelorum res inferioribus insinuare quæ ignorant, atque Angelorum sanctorumque scientiam ratione cogni- velut & cetera, quæ ad mercedem & gloriam accidentalem referuntur, vsque ad ultimum iudicii diem, crescere & indies augeri, at post ipsum non amplius excrescet, tuncque finem, & cetera res creatæ, accipiet. Nimis prolixa hæc digressio, & æquo verbosior disputatio, eam iam mutabo.

Duo in Angelis notitia genera notat Augustinus, (& quod ille de Angelis, de hominibus nos dicere poterimus, qui illis aliquando in gloria pares existent) vnã nominat *matutinam*, qua spiritus illi cœlestes omnia norunt in ipso verbo: alteram *vesperinam*, qua eadem in seipsis per proprias formas intelligibiles norunt.

Quidquid demum sit, vtrum Beati vident Deum videndo omnia, vel aliqua tantum, Ostenditur Beatos videndum.

Quomodo Deum, etiam creaturas videre. tum; non magnopere laborandum est, hoc saltem dicere possumus, tam nobile obiectum dum vident, eos quidquid ad perfectam beatitudinem spectat, simul videre. Quis etiam certum esse, eos, dum, diuinam hanc essentiam contemplantur, infinita etiam alia contemplari & conspiciere, Quod hac ratione adstrui posse videtur. Cum enim Beati per lumen gloriæ ad singularem quandam cum Deo similitudinem euecti sint, dico, quemadmodum Deus lumine suo diuino non seipsum modo, sed omnes omnino creaturas intuetur; ita quoque eosdem per gloriosum hoc lumen, quod Deus immittit, non modo Deum, sed plurimas etiam creaturas visuros. Deinde, quoniam diuina essentia, quam velut formam intelligibilem Beati in diuinæ essentia contemplatione habent, nimium quantum propter infinitatem suam, potens est ad omnes creaturas representandas; non video quid impediat, quo minus sancti, dum eandem inspiciunt & conspiciunt, etiam res creatas videant.

Quomodo Deum simul & creatura videri queant. Notare hic vos velim, Theologi, res creatas quas sancti in diuina essentia vident, eadem beatifica visione Deo visas censeri, quia illæ quodammodo ad Deum, velut effecta ad causas, spectant, à quo maxime dependent, vel in quo potius sunt; quia ipsæ omnibus creaturis infinita quadam ratione præminent. Eodem prorsus modo, quo accidentia & passiones in subiecti essentia, quia ad id spectant & referuntur, cognosci dicuntur. Hoc saltem certissimum est, per notitiã hanc intellectum penitus in rerum cogitatione, iuxta propheticum oraculum satian- dum, *Satiabor*, inquit, *cum apparuerit gloria tua*, hac nempe visa intellectus nouerit omnia, voluntas in omnibus delectabitur, & memoria plurimorum recordabitur, ipsa deniq; essentia tuæ contemplatio beatissimum me reddet & felicissimum. Ecquænam igitur voluptas, ecquæ beatitudo & felicitas hæc erit! quantum gaudium sanctis felix illa diuinæ essentia contemplatio afferet? Hæc scilicet animarum sanctarum gloria est, tunc non nisi de voluptatibus & deliciis sermo erit, tunc nulla ignorantia mentio, illic idiotæ mox

Tom. 4. Bess. Aduent.

doctores euadent, muti oratores, affini & bar- di Philosophi. O paradoxa, ô natiuitates! Hanc obsecro visionem mentibus vestris in- figite Christiani, itaque fiet vt Deum nunquam offensuri sitis.

Hanc tu, ô rerum omnium opifex, Deus æterne, infinite, & omnipotens, qui maie- state & mirabilibus plenus es, & in cuius vi- sione vera animarum nostrarum gloria, An- gelorumque beatitudo consistit, gratiam præsta, vt aliquando te in cœlesti regione contemplari, gaudiis his perfrui, delicias has gustare, lætitiæque sempiternæ participare valeamus. Fac, obsecro, vt, quem hic in terris non nisi lippientibus obscuræ fidei oculis vi- demus, in cœlo aperte, sine vilo velamine, coram videre valeamus: id est, facie ad fa- ciem te cernamus, essentiam tuam contem- plemur, quæ dum sese videndam præbet, illa- dem aliorum obiectorum & infinita alia cre- ata, simul, velut in lucidissimo aliquo & vo- luntario speculo, representat: nullus tamen eandem penitus potest comprehendere, eius perfectiones indagare, aut ad fundum mira- bilium eius pertingere. Quamuis enim Cœ- lites eam integram videant, non tamen eam- dem omnino & penitus perueniunt, id est, non omnibus quibus videri potest modis: quemadmodum enim qui Oceanum videt, omnem quidem illius superficiem videre potest, non autem omnia, quæ in eo vsq; ad infimas abyssos delitescunt. O igitur visio vere admirabilis, visio beatissima, quæ ho- mines simul & Angelos in admirationem rã- pit! visio denique, verbo vt absoluam, quæ animarum gloria est, nostræque beatitudinis obiectum, ad quam nos S. Trinitas & tria- unitas deducere dignetur, quæ viuet & regnabit in sæculorum sæcula,

A M E N.

N FERIA